

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Schriftelijke update netcongestie
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	2025-074318
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Projectenbureau (PMB)
Contact	14058, P.R. Luimstra
WhatsApp	
Bijlagen	3
Datum	1 april 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 11 december 2024 zijn tijdens een informatieve sessie over netcongestie diverse vragen vanuit uw raad beantwoord ([klik hier](#)). We hebben afgesproken u in 2025 een schriftelijke update te geven over de ontwikkelingen. Daaronder valt ook een update over het Friese actieplan netcongestie dat nu klaar is. Met deze brief geven we invulling aan deze toezegging.

Huidige stand van zaken wachtlijst grootverbruikers in de gemeente Leeuwarden

Voor grootverbruikers (> 3x80 Ampère) is er een wachtlijst. Op de wachtlijst voor levering van elektriciteit in de gemeente Leeuwarden staan inmiddels 176 partijen. En op de wachtlijst voor teruglevering van elektriciteit staan 123 partijen in de gemeente Leeuwarden. Voor kleinverbruikers is er geen wachtlijst.

Opbouw brief

In deze brief starten we met een overzicht van relevante beleidsontwikkelingen. Daarna beschrijven we hoe we intern en extern georganiseerd zijn. Vervolgens komt aan de orde hoe Liander samen met TenneT en ons acties oppakt om de netcongestie te voorkomen of terug te dringen. Ook geven we een update over de midden- en laagspanningsnetprojecten van Liander. Tot slot gaan we in op de hoogspanningsnetprojecten van TenneT.

Beleidsontwikkelingen en nieuw beleidsprogramma energie

In het nationaal plan energiesysteem staat de lange termijnvisie beschreven ([klik hier](#)). Netcongestie, het stroomnet en het energiesysteem van de toekomst zijn geen gescheiden onderwerpen, maar samenhangende onderwerpen. De netbeheerders passen het stroomnetwerk aan zodat deze kan anticiperen op de nieuwe maatschappelijke vraag en nieuw aanbod van duurzame energie zoals met zon en wind. Naast een verzaamd stroomnet is ook een aanpak nodig waarmee we het stroomnet zo weinig mogelijk belasten. Hoe we dit nieuwe

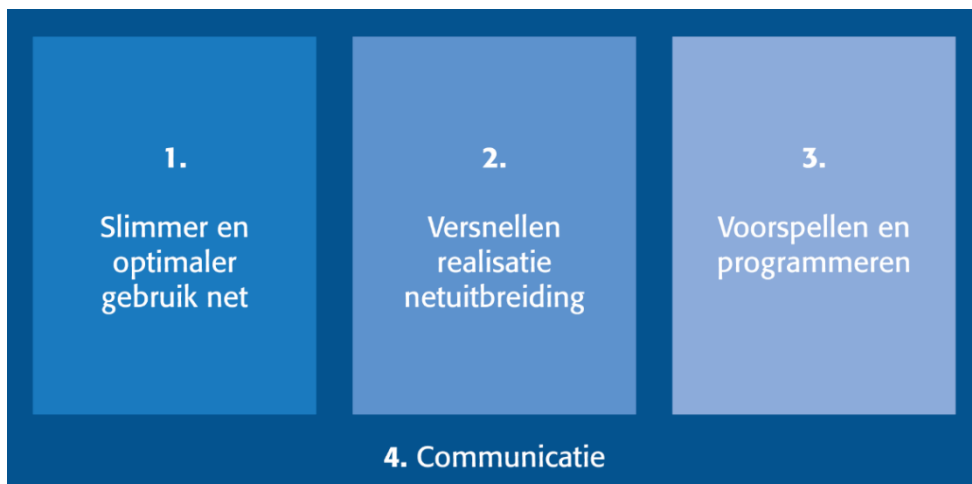
energiesysteem op regionale en lokale schaal zien en wat we willen doen als gemeente Leeuwarden om dit systeem te realiseren, beschrijven we in ons nieuwe beleidsprogramma energie. De startnotitie daarvan hebben we reeds met u besproken ([klik hier](#)). Daarbij is het belangrijk dat we ruimtelijke planning en energieplanning steeds meer integreren en goed afstemmen met betrokken partijen zoals de netbeheerders.

Energiebeleid in samenhang met andere opgaven

We stemmen ons beleid en beleidsontwikkeling af in samenwerking met de Friese Energietafel (FET) en via de Friese Energyboard. Belangrijke documenten op Fries niveau zijn de Friese Energievisie ([klik hier](#)) en het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur en Klimaat (pMiek 2.0.). Van de pMiek 2.0 is een vergevorderd concept gereed. Deze documenten bieden input voor de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies.

Landelijk Actieprogramma Netcongestie

Er is een actieprogramma netcongestie op landelijk niveau ([klik hier](#)). Het eerste doel van dit actieprogramma is de problemen met het overbelaste elektriciteitsnet zo veel mogelijk te beperken en te voorkomen. Een tweede doelstelling is het elektriciteitsnet klaar te maken voor het veranderende energiesysteem. In de brief van maart 2023 hebben we u eerder geïnformeerd over de actielijnen waar wij vanuit werken aan dit landelijke actieprogramma ([klik hier](#)):

Organisatie op regionaal niveau en binnen de gemeente

We werken samen vanuit de Friese Energietafel en Friese Energyboard met andere overheden en de netbeheerders. We investeren hier veel tijd in, want we vinden het belangrijk dat eenduidig wordt gecommuniceerd en dat de samenwerking goed verloopt. Vanuit deze samenwerking beantwoorden we steeds de vragen: Wat speelt er, wat kunnen we doen en wie pakt wat op?

Binnen de gemeente is een werkgroep actief. In deze werkgroep zitten verschillende onderdelen vanuit onze organisatie: economie, woningbouw, inrichting beheer en buitenruimte, communicatie en (opwek van) energie.

Onze ambtelijke werkgroep stemt ook frequent af met zowel Liander als TenneT in een gezamenlijk overleg. Daarnaast organiseren we voor grotere groepen collega's bijeenkomsten zoals over de aanleg en versterking van middenspanningskabels (NuLelie [klik hier](#)) en de investeringsprojecten van TenneT. Tot slot is er vanuit de gemeente elk kwartaal een bestuurlijke overleg met Liander en TenneT.

Gezamenlijk actieplan netcongestie Friesland, zie bijlage 2

In de brief van 22 oktober 2024 hebben we u gemeld dat Liander samen met de Friese Energietafel een actieplan netcongestie ging opstellen. Dit actieplan is nu klaar. Wij hebben als gemeente input geleverd voor dit plan. De werkgroepen zijn inmiddels aan de slag, zodat oplossingen direct ingezet kunnen worden. Het actieplan wordt regelmatig herijkt. Het is een lerende aanpak, waarbij oplossingen die succesvol zijn, snel opgeschaald worden. Ook is er ruimte voor nieuwe inzichten en maatregelen wanneer die een groter oplossend vermogen hebben.

Het project Actieplan netcongestie is onderverdeeld in vier werkgroepen:

- Werkgroep 1: Uitbreiden net
- Werkgroep 2: Beter benutten net
- Werkgroep 3: Congestie management ([klik hier](#))
- Werkgroep 4: Gebiedsontwikkeling

De eerste twee werkgroepen worden intern door Liander bezet. In de laatste twee werkgroepen zit een combinatie van Liander en Friese overheden. Wij zijn ambtelijk zowel bij werkgroep 3 als werkgroep 4 betrokken.

Prioriteren van maatregelen binnen het actieplan

De werkgroepen hebben veel ideeën opgehaald. Deze ideeën zijn vervolgens geprioriteerd om focus aan te brengen. Daarbij is gekeken naar het effect op de volgende drie zaken:

1. Voorkomen overbelasting van het stroomnet
2. Voorkomen file op het stroomnet voor kleinverbruikers
3. Wegwerken wachtrij voor grootverbruikers

Voorbeeld: Samenwerking met bedrijven

We zijn samen met Liander met meer dan 20 bedrijven in gesprek over het tijdelijk verlagen van de piekvraag naar elektriciteit en het toevoegen van flexibiliteit. Het gaat hier om bedrijven die beschikken over een aansluiting met een aanzienlijk vermogen. Op basis van de eerste inventarisatie zijn we hoopvol. Deze gesprekken hebben voor nu de hoogste prioriteit omdat we hiervan het meeste effect verwachten.

Voorbeeld: Netbewuste woningbouw en gebiedsontwikkelingen

Bij gebiedsontwikkelingen bekijken we welke mogelijkheden er zijn voor netbewuste woningbouw. Netbewuste woningbouw is het bouwen van woningen die zo weinig mogelijk vragen van het stroomnet. Wat kunnen we in tenders richting ontwikkelaars uitvragen om de belasting van het stroomnet te

beperken? Zijn er technische mogelijkheden? We werken aan kennisontwikkeling en halen advies op bij andere gemeenten en Liander.

Indien wenselijk, vragen we in bepaalde gevallen als gemeente zelf een netaansluiting aan. Ook onderzoeken we de kansen van collectieve warmteopties. Met collectieve warmte leggen we veel minder druk op het elektriciteitsnetwerk dan wanneer we gaan voor geheel elektrische oplossingen.

We informeren diverse collega's en externe projectontwikkelaars over de problematiek. Het team energie en de projectleiders gebiedsontwikkeling trekken gezamenlijk op bij het vinden van oplossingen.

Woningbouwprojecten en gebieds- en locatieontwikkelingen

Woningbouwprojecten hebben te maken met veel langere doorlooptijden om een elektriciteitsaansluiting te krijgen dan voorheen. Woningbouwprojecten worden via een (voor)aanmelding kenbaar gemaakt bij Liander. We informeren zowel intern als extern actief over het belang om projecten aan te melden ([klik hier](#)). We stemmen regelmatig af met Liander over onze lijst met daarop de planvoorraad woningen (ca. 80 projecten).

Bij gebieds- en locatieontwikkelingen zijn ook voorzieningen nodig met grootverbruikersaansluitingen. Deze grootverbruikersaansluitingen staan op de wachtlijst. Per postcode verschillen de termijnen waarop Liander verwacht dat voor grootverbruikers netcongestie is opgelost. Dit kan gecheckt worden op de website van Liander ([klik hier](#)). Van Liander hebben we een datum voor de verwachte realisatie van grootverbruikersaansluitingen in Middelsee/ De Zuidlanden gekregen, namelijk het eerste kwartaal van 2032. Samen met Liander verkennen we verschillende opties om deze termijn te verkorten. Hierover hebben we u ook eerder geïnformeerd ([klik hier](#)).

Informatie voor klanten van Liander

Liander heeft recent een tweetal webtools ontwikkeld voor (toekomstige) klanten die een kleinere stroomaansluiting nodig hebben. Via de stroomnetchecker kan bekeken worden of er nog ruimte op het net is ([klik hier](#)). Hierdoor kan inzicht gegeven worden of het mogelijk langer duurt alvorens een aansluiting mogelijk is. Liander heeft ook een tool ontwikkeld om te helpen bij het maken van keuzes ten aanzien van het type aansluiting dat nodig is ([klik hier](#)).

Werkzaamheden Liander in de openbare ruimte

Liander voert in Leeuwarden diverse werkzaamheden uit voor de versterking van zowel het middenspannings- als laagspanningsnet. Ook worden honderden nieuwe elektriciteitshuisjes in de openbare ruimte geplaatst. Het heeft ruimtelijke impact, en vraagt om aanvullende afspraken ten aanzien van grondverkrijging, de werkzaamheden en kosten die hier voor onze ambtelijke organisatie uit voortkomen. Dit is een omvangrijke klus. We zijn bezig met het maken van deze afspraken met Liander en hierover is nadere besluitvorming nodig. Deze besluitvorming verwachten we binnenkort.

We werken met een handreiking voor de plaatsing van elektriciteitshuisjes in de openbare ruimte ([klik hier](#)) en ook werkt Liander met omgevingsplannen ten aanzien van Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie. We

adviseren, toetsen en faciliteren. En hiermee willen we borgen dat deze omvangrijke klus zo soepel mogelijk verloopt.

Het NuLelie project van Liander en buurtaanpak

De afgelopen periode is er de nodige voortgang geweest met het versterken van het middenspanningsnet en laagspanningsnet. Het eerste gebeurt grotendeels via de aanpak Nulelie ([klik hier](#)) en het tweede via de zogenaamde Buurtaanpak ([klik hier](#)).

Zo zijn de werkzaamheden afgerond in Middelsee/ De Zuidlanden. En de NuLelie-projecten Leeuwarden West en het project bij de Edisonstraat zijn gereed (lengte van 40 kilometer aan middenspanningskabel). Recent zijn drie boringen uitgevoerd nabij de Kanaalweg. Dit voorjaar wordt gestart met een groot project bij de Dammelaan-Valkstraat-Vosseparkwijk (ook ca. 40 km lengte aan middenspanningskabel). Dit project is naar verwachting eind 2026 gereed. Een overzicht van de verschillende projecten is te vinden op de website van Liander ([klik hier](#)).

Projecten TenneT rond Leeuwarden

In bijlage 3 ziet u een overzicht van de vele TenneT-projecten die spelen in Fryslân en Leeuwarden.

Netvisie en hoogspanningsprojecten TenneT

TenneT heeft december 2024 haar netvisie aan de Friese Energietafel gepresenteerd. Fryslân was voor TenneT hiermee de eerste provincie. De netvisie is een strategisch document van de gezamenlijke netbeheerders (TenneT en Liander) dat op basis van de verwachte vraag naar en aanbod van elektriciteit in een regio concreet maakt welke infrastructuur aanpassingen nodig zijn om aan de toekomstige energievraag te voldoen. Als de gemeenteraad vragen heeft, geeft TenneT graag een toelichting op deze netvisie.

De netvisie is een voorlopig ontwerp met een kijkrichting voor de periode 2035-2050.

De netvisie vormt een basis om het gesprek aan te gaan met de regio en het helpt bij het maken van beleid van overheden. Het is geen in beton gegoten plan, maar vormt wel input voor de investeringsplannen van de netbeheerders en het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur.

In de netvisie worden knelpunten benoemd en toont TenneT diverse mogelijke oplossingen. In de gemeente Leeuwarden betreft het bijvoorbeeld de uitbreiding van het hoogspanningsstation Louwsmeer (in de buurgemeente Tytsjerksteradiel) en nieuwe hoogspannings- / middenspanningsstations in Stiens en Louwsmeer. Ook wordt gekeken naar nieuwe hoogspanningsverbindingen (110 kV).

Onderstation Boksumerdyk

In Leeuwarden werkt TenneT samen met Liander aan het onderstation Boksumerdyk. We houden u actief op de hoogte van de voortgang van dit project. U heeft het bestemmingsplan vastgesteld op 24 september 2024. Op 31 januari 2025 hebben we u geïnformeerd over het beroepschrift dat bij de Raad van State is ingediend en de stand van zaken ten aanzien van de grondverwerving.

Voor meer informatie over onderstation Leeuwarden Boksumerdyk: [klik hier](#).

Verkenning nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding Vierverlaten - Ens

Ook is de verkenning naar een nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding voor de gemeente Leeuwarden belangrijk ([klik hier](#) en [klik hier](#)). Hier bent u ook eerder over geïnformeerd (zoals via een informatieve sessie op 20 september 2023). Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) en TenneT zijn met een verkenning bezig voor dit omvangrijke project.

Het college heeft eerder in een zienswijze aangeven liever geen route door de gemeente Leeuwarden te willen. Indien van Rijksweg toch wordt gekozen voor een tracé door onze gemeente hebben wij daarbij verschillende randvoorwaarden en wensen. De komende tijd wordt gewerkt aan onderzoeken en wij wachten deze onderzoeken nu eerst af om daarna samen met de provincie en andere gemeenten een regioadvies te geven (in bijlage 1 bij deze brief is meer informatie over dit project te vinden).

Tot slot

We weten niet alles, maar werken er samen aan. Bij belangrijke ontwikkelingen zullen we u informeren. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op en het onderwerp is ingewikkeld. We kunnen ons ook voorstellen dat meer vragen leven en zijn dan ook graag bereid uw vragen samen met Liander en TenneT te beantwoorden in een informerende sessie.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

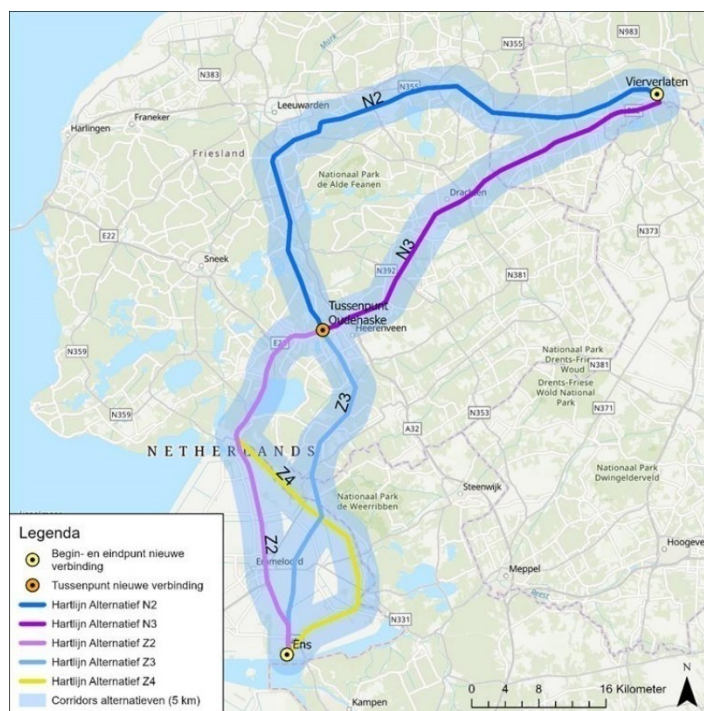
burgemeester.

secretaris.

Bijlage I: Verkenning 380 kV hoogspanningsverbinding door Friesland

Tracéalternatieven: route via Leeuwarden of via Drachten

In januari 2024 is een 'notitie reikwijdte en detailniveau' (NRD) gepubliceerd. In dit onderzoeksplan staan mogelijke routes vermeld (zie de onderstaande afbeelding). Eén van deze routes loopt langs de gemeente Leeuwarden. De andere route loopt zuidelijker via Drachten en Heerenveen. Naar verwachting nemen de ministers eind 2025 een beslissing over welke route voor de nieuwe hoogspanningsverbinding de voorkeur heeft.

Mogelijke routes, die bestaande infrastructuur volgen (snelwegen A6/A7 en bestaande 220- en 110kV hoogspanningsverbindingen)

Uitvoeringsopties

Voor zowel de route via Leeuwarden als Drachten zijn er verschillende uitvoeringsopties. Voor het tracé langs Leeuwarden zijn twee uitvoeringsopties relevant:

1. De nieuwe 380kV verbinding wordt naast de bestaande 220kV verbinding geplaatst (groene lijn op kaart: [klik hier](#)).
2. De bestaande 220kV verbinding wordt afgebroken en meegenomen in de uitvoering van de nieuwe 380kV verbinding ((licht) paarse en gele lijn op kaart: [klik hier](#)).

Meer informatie hierover is in een brochure van TenneT te vinden: [klik hier](#).

Integrale effectenanalyse en regioadvies

Op dit moment worden de effecten in kaart gebracht voor de thema's milieu (Plan-MER), toekomstvastheid, techniek, omgeving en kosten. Daarnaast wordt gekeken naar raakvlakprojecten in de regio zoals de Lelylijn en de opwaardering van de bestaande 220kV verbinding. De onderzoeksresultaten komen samen in de Integrale Effectenanalyse (IEA).

Op basis van de onderzoeksresultaten vraagt het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) advies aan de betrokken provincies, gemeenten en waterschappen. Dit regioadvies vormt samen met de IEA de beslisinformatie voor de ministers van KGG en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO).

Ontwerp voorkeursbeslissing

Ten behoeve van het regioadvies worden de onderzoeksresultaten en de IEA begin juli 2025 openbaar gemaakt. Hierop kunnen nog geen zienswijzen worden ingediend.

De ministers van KGG en VRO nemen naar verwachting eind 2025/ begin 2026 een ontwerp-voorkeursbeslissing. Hierin staat welk tracéalternatief en uitvoeringsoptie hun voorkeur heeft. De ontwerp-voorkeursbeslissing ligt vervolgens ter inzage en iedereen kan daarop een zienswijze indienen.